

su svi talijanski napadi. Talijani su bili prisiljeni na prekid borbi zbog vlastitih gubitaka i herojske obrane. Procjenjuje se da su obje zaraćene strane na ova 2 km² imale oko 40 000 mrtvih vojnika!

I Hrvati su značajno sudjelovali u ovim borbama: II. bojna/22. dalmatinske pješačke pukovnije, u sastavu 5. pješačke brigade/57. pješačke divizije, kod sedla Prevala u nekoliko je navrata odbila talijanske napade. Na uzvisini Svetog Marka istočno od Gorice u borbama je sudjelovala 96. karlovačka pukovnija te dijelovi BH 4. pukovnije iz Mostara. Treba napomenuti da je 96. pukovnija 28. kolovoza uspješno odbila sve napade talijanskog VIII. korpusa u Panovečkoj šumi.

Pripadnici dalmatinske 37. streljačke pješačke pukovnije (raniji domobranci – »Landwehr«), VI. bojne BH 4. pukovnije i IV. bojne/53. zagrebačke pukovnije vodili su teške borbe na Kalsko–Lomskoj zaravni, na južnom dijelu Tolminskog mostobrana. Dalmatinci su imali teške gubitke tijekom borbi od 25. do 28. kolovoza kod uzvisine Mešnjak.

Po austro-ugarskim procjenama Talijani su u XI. bitci izgubili oko 166 000 vojnika: od toga 40 000 mrtvih, 108 000 ranjenih i 18 000 nestalih. Međutim neki talijanski izvori navode daleko manje gubitke, ali general Capello u knjizi »Caporetto Perche?« navodi da su talijanski gubici u X. i XI. bitci iznosili oko 350 000 ljudi.

Austro-Ugarska u ovim je borbama izgubila oko 110 000 ljudi: od toga 10 000 mrtvih, 45 000 ranjenih, 30 000 nestalih ili zarobljenih, 20 000 bolesnih uključujući i otrovane bojnim otrovima. Posebno su izgubljeni brojni iskusni časnici i vojnici koje je bilo teško nadoknaditi. Nestalo je borbenog iskustva, čime je bitno umanjena bojna spremnost austro-ugarske vojske. Ujedno, XI. sočanska bitka bila je posljednji ofenzivni poduhvat talijanske vojske na Sočanskom bojištu.

Hrvati dobitnici Viteškog križa Vojnog reda Marije Terezije

Osim generala Borojevića za sveukupnu obranu na Soči i brigadiru (Oberst) Vladimira Laxe za obranu Svetog Gabrijela, ovom prilikom ne smijemo zaboraviti još dvojicu Hrvata dobitnika Viteškog križa Vojnog reda Marije Terezije poput satnika Ivana Iskrića koji je vodio oko sela Avče V. bojnu/4. pukovnije Pučkog ustanka ojačanu manjim snagama Pučkog ustanka. Unatoč tome što nisu bili vojnici prvoga poziva, uspjeli su se tri dana odupirati višestruko moćnijem neprijatelju. Tijekom četvrtog dana bitke Talijanima je pošlo za rukom prijeći Soču nedaleko od Loga i s boka napasti prvu austro-ugarsku obrambenu liniju uz samu rije-

Dobitnici velike zlatne medalje za hrabrost iz 79. pješačke pukovnije u vrijeme XI. sočanske bitke

Pričuvni zastavnik Emil Hasler, zapovjednik voda, rođen 1894. u Obersdorfu, Friedland, Češka: »Primjerna odvažnost i prezir smrti u danima velikih borbi 11. bitke, od 19. do 27./8. U toku protunapada na k. 246, jurišao je na čelu svog voda u najžešćoj art. vatri, svojim osobnim držanjem je povukao za sobom svoju momčad i kao prvi upao u K-zaporu na toj koti, zarobio 4 časnika i 40 vojnika i zaplijenio 2 strojnice. U silovitom prodoru izbacio je iz K-zapore nakon krvave borbe neprijatelja koji se žestoko i svim sredstvima branio, i koju je odmah zauzela naša satnija, tako da je neprijatelj bio onemogućeno dalje prodrjeti u K-liniju iz smjera zapada. Uzorani časnički namjesnik, čija izuzetna hrabrost i odvažnost su uvijek vršili najbolji utjecaj na svoje podređene.«

Pučkoustaski razvodnik Juraj Radošević, rođen 1891. u Pazarištu kod Perušića: »Prigodom protunapada na k. 246 (K-zapora) koju su zauzeli Talijani, predloženi se 22./8. iskazao izuzetnim prezirom smrti i primjerno hrabrošću, tako da se dobrovoljno javio za zapovjednika jedne jurišne patrola; predvodeći ju energično i ludom smionošću u najžešćoj tal. art. zapornoj vatri, iznenadno je upao međuneprijatelje, u nezadrživom i bespoštednom prodoru kod protivnika prouzročio užas i zbunjenost, osobno zarobivši na taj način jednog časnika koji je pružao otpor i zaplijenivši dvije strojnice. Njegovim nezadrživim prodorom omogućeno je zauzeće K-zapore i kote 246. Njegovu utjecaju (kojeg se ne može dovoljno visoko ocijeniti) na drugove i podređene može se zahvaliti da je unatoč svim prethodnim oskudicama postignut takav sjajan uspjeh.«

Pučkoustaski razvodnik Nedjeljko Stanić, zapovjednik voda, rođen 1895. u Gospiću: »Posebno se odlikovao besprimjernim herojstvom i prezirom smrti u danima velikih borbi 11. bitke, od 19. do 22./8. Kad su u žestokim borbama 22./8. kod k. 246 istočno od Korita svi časnici i veliki dio momčadi

bili ranjeni, on je s malom skupinom preživjelih uvijek ponovo – svim oskudicama usprkos, i prezirući smrt – u najžešćoj art. vatri, smiono jurišao protiv nadmoćnih talijanskih snaga u prodoru, sve dok zbog izravnog pogotka granate nije našao herojsku smrt. Bio je jedan od najhrabrijih dočasnika regimente, primjerno predan dužnostima i posebno svjestan svojih dužnosti.«

Narednik u pričuvni Nikola Dujmović, zapovjednik voda, rođen 1888. u Sincu kod Otočca: »Za vrijeme teških borbi 22. i 23./8., nar. Dujmović se u K-liniji ispred k. 246 posebno odlikovao odvažnim i opreznim držanjem, intervenirajući najvećom odlučnošću uvijek tamo gdje je situacija to tražila. Za vrijeme nepr. art. pripreme 23./8. popodne, on je vršio službu kao inspicirajući dočasnik, promatrajući hladnokrvno i uz prezir smrti neprijateljske pomake; unatoč art. vatre koja je poprimila značajke bubnjarske vatre, on je pravovremeno alarmirao posadu, a zatim ga je izravnim pogotkom granate zadesila herojska smrt. Bio je potpuno dužnošću prožeti, istinskim herojstvom ispunjeni dočasnik, kojem za uspjeh obrane ugroženog položaja pripadaju neprocjenjive zasluge.«

Pučkoustaski razvodnik Luka Šikić, telefonist u vodu veze pukovnije, rođen 1887. u Gračacu: »Za vrijeme teških borbi 23./8. južno od Kostanjevice, dobrovoljno je u najžešćoj nepr. art. vatri u 15 minuta do Leo-doline prenio naredbu za protunapad s kote 304 na k. 244. U vremenu od 18. do 24./8. je neumorno, u najžešćoj nepr. art. vatri pregledavao telefonske vodove i kao najpouzdaniji vodič dovodio odrede određene za protunapad na polazne položaje. 25./8. kada je u art. vatri koja se pojačala do bubnjarske vatre spajao prekinute telefonske vodove i time omogućio prijenos naredbe za oslobađanje Leo-doline, zadesila ga je zbog pogotka granate herojska smrt. Neprekidno je od početka rata na fronti i uvijek se je iskazao kao odani, smrt prezirući i uzorni vojnik.«

Samostan Sveta Gora i greben prema Vodicama desno dominira Goričkom dolinom. Mjesto krvavih borbi zagrebačkih pučkih ustaša, Dalmatinaca i Ličana. Snimak iz sela Grgara s istoka (iz zbirke dokumentacije "Udruga 1914-1918." iz Zagreba).

ku. Stoga su se Iskrićeve postrojbe morale povući na pričuvni položaj. Tamo su se našle na izravnom udaru talijanskog topništva i nekoliko pješačkih juriša u kojima su Talijani uspjeli osvojiti teren, čime su se oba austro-ugarska obrambena krila našla u poluokruženju. Suočen s neprestanim rastom broja žrtava, zapovjednik austro-ugarske brigade dopustio je Iskriću da povuče svoje snage, ali mu je ovaj preko telefona odgovorio: »Nikada to neću učiniti!« Usprkos hrabrosti Iskrića i njegovih vojnika, Talijani su u nastavku borbe uspjeli osvojiti bočne uzvisine, čime je austro-ugarski položaj postao beznađan, jer je samo trećina prvotnog broja austro-ugarskih vojnika još bila sposobna za borbu. Za iskazano junaštvo Iskrić je primio Viteški križ Vojnog reda Marije Terezije 1921. godine. Važna karika austro-ugarskog sustava obrane bio je 2 163 metra vi-